

ARTYKULY

Ks. Tadeusz Piéronek

II POLSKI SYNOD PLENARNY PO OFICJALNYM OTWARCIU

1. Zgodnie z przewidywaniami, uroczyste otwarcie II polskiego Synodu Plenarnego miało miejsce w Warszawie, w bazylice Najśw. Serca Jezusowego na Pradze, dnia 8 czerwca 1991 r. w obecności pap. Jana Pawła II, który odprawił tam Mszę św. i wygłosił okolicznościową homilię. Liczny udział wzięli w uroczystości biskupi polscy z ks. kard. Józefem Glempem, prymasem Polski, który zwrócił się do Ojca Świętego ze słowami powitania. Podczas daru ołtarza wręczono Ojcu Świętemu "Teksty Robocze" Synodu. W koncelebrze uczestniczyli przewodniczący przygotowawczych Komisji synodalnych.

2. Dla osiągnięcia swych celów, opisanych w Kodeksie Prawa Kanonicznego w kan. 445, Synod Plenarny zamierza posłużyć się metodami, wypracowanymi w Kościele po Vaticanum II, także i w Kościele w Polsce, właściwymi synodom pastoralnym, a więc angażując w swoje prace możliwie szerokie warstwy ludu Bożego, licząc na udział w Synodzie zwłaszcza ludzi świeckich.

3. Konferencja plenarna Episkopatu Polski zawarła szczegółową wizję Synodu Plenarnego w Regulaminie tegoż Synodu, uchwalonym dnia 17 października 1991 r. na posiedzeniu w Warszawie. "Regulamin II Polskiego Synodu Plenarnego", opublikowany w "Piśmie Okólnym" Episkopatu nr 51-52/91, s. 10-11, ma za podstawę przepisy prawa powszechnego, znajdujące się w kan.

439-446 Kodeksu Prawa Kanonicznego, ale zostały one w nim uzupełnione postanowieniami Konferencji Episkopatu, na które prawo powszechne zezwala i które zostały uznane za konieczne i dostosowane do polskich warunków dopełnienie norm ogólnych.

Zwracam tu uwagę tylko na niektóre sprawy opisane w Regulaminie, przede wszystkim zaś na te, które znalazły się w nim z woli Konferencji plenarnej Episkopatu Polski.

4. Cel swój Synod zamierza osiągnąć wysiłkiem całego ludu Bożego: osób duchownych, zakonnych i świeckich, poprzez ich "zainteresowanie się wskazaną przez Episkopat Polski tematyką", czyli podjęcie trudu poznania słowa Bożego, zwłaszcza zawartego w dokumentach Vaticanum II i współczesnym nauczaniu Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Temu poznaniu powinno towarzyszyć realizowanie dzieł chrześcijańskich już podczas Synodu, bez oczekiwania na decyzje, które Synod w przyszłości podejmie. Dlatego też zrozumiałe jest odwołanie się do ludzkiej wiedzy i doświadczeń pastoralnych oraz do wsparcia prac Synodu modlitwą i cierpieniem.

5. Episkopat Polski zdecydował, że w Synodzie Plenarnym mogą wziąć udział z głosem decydującym biskupi emerytowani /zob. kan. 443, § 2/, przypomniał też w Regulaminie, co nie dla każdego jest oczywiste, że w Synodzie uczestniczą także biskupi obrządku bizantyńsko-ukraińskiego, jako należący do Konferencji Episkopatu Polski, a więc z głosem również decydującym /wbrew kan. 450/.

6. W stosunku do uczestników Synodu z głosem doradczym Konferencja Episkopatu ograniczyła do dziesięciu osób udział przedstawicieli wyższych przełożonych instytutów zakonnych

oraz stowarzyszeń życia apostołskiego, wybranych osobno przez wszystkie przełożone wyższe i przez wszystkich wyższych przełożonych, mających swe siedziby w Polsce, oraz do dziesięciu rektorów wyższych seminariów duchownych, diecezjalnych i zakonnych, wybieranych również przez wszystkich rektorów w Polsce. Ograniczenie to było podyktowane zbyt wielką ilością wyższych przełożonych mających swe siedziby w Polsce /ponad 60 męskich, ponad 170 żeńskich i ponad 60 rektorów seminariów/, w stosunku do możliwej do przyjęcia ilości uczestników sesji plenarnych Synodu.

7. Prezbiterów będą reprezentować dwaj księża z każdej diecezji, wybrani przez Rady Kapłańskie. Przepis kan. 443, § 5, mówiący o przedstawicielach kapituł katedralnych, nie odnosi się do synodów plenarnych lecz do prowincjalnych, stąd też nie zostali oni powołani do udziału w Synodzie Plenarnym.

8. Zgodnie z kan. 443, § 4 "na synody partykularne mogą być także wezwani, ale z głosem jedynie doradczym, prezbiterzy oraz inni wierni, ale w liczbie nie przekraczającej połowy tych, o których w §§ 1-3", czyli uczestników wprost w tych paragrafach wymienionych: wikariuszy generalnych i biskupich, wyższych przełożonych zakonnych, rektorów uczelni katolickich, dziekanów wydziałów teologicznych i prawa kanonicznego i rektorów wyższych seminarów duchownych.

W związku z tym ograniczeniem Konferencja Episkopatu ustaliła, że świeckich będą reprezentować na Synodzie trzy osoby z każdej diecezji. Będzie ich wybierać Diecezjalna Rada Duszpasterska, a zatwierdzać biskup diecezjalny.

Należy zwrócić uwagę, że wszyscy wymienieni wyżej uczestnicy Synodu Plenarnego będą uprawnieni do wzięcia udziału w sesjach plenarnych Synodu i do głosowania nad propozycjami przekładanymi później Konferencji plenarnej Episkopatu Polski. Do uczestnictwa w ewangelizacji pracy Synodu zaproszeni są wszyscy bez wyjątku duchowni, osoby zakonne i świeccy.

9. Jako siedzibę Synodu Plenarnego wybrano Warszawę, ale jego sesje plenarne mogą być organizowane na terenie całego kraju, w wyznaczonym uprzednio miejscu, co może się przyczynić do popularyzacji Synodu.

10. Pastoralny charakter Synodu Plenarnego wyraża się najmocniej w jego strukturze. Struktura ta jest oczywiście zgodna z praktyką synodalną tradycyjną, z tym poważnym wyjątkiem, że uwzględnia działanie Synodu w grupach czy zespołach synodalnych, studyjnych, ewangelizacyjnych, apostoelskich, modlitewnych, charytatywnych itp. Do struktur tradycyjnych można zaliczyć takie funkcje jak: przewodniczącego Synodu, z tą różnicą w stosunku do starego Kodeksu, że obecnie przewodniczącym jest biskup diecezjalny, wybierany przez Konferencję Episkopatu i zatwierdzany przez Stolicę Apostolską, a nie jak dawniej, legat papieski. Również Komisja Główna, jako ciało opiniodawcze i koordynacyjne nie jest nowością. To samo można powiedzieć o Komisjach synodalnych. Niewątpliwie jednak w synodach pastoralnych zmienia się ich rola, ponieważ zakres konsultacji tych synodów jest o wiele szerszy i trudniejsze staje się opanowanie, uporządkowanie i wyważenie zgłaszanych propozycji pastoralnych i prawnych.

11. II Polski Synod Plenarny przewiduje, że tzw. gremia synodalne, czyli różnego rodzaju zespoły synodalne, powołane do życia w diecezji przez biskupa, albo powstałe z własnej inicjatywy i przez biskupa aprobowane, będą w każdej diecezji posiadać swego protektora, w osobie jednego z biskupów pomocniczych, wyznaczonych do tej pracy przez biskupa diecezjalnego. Rozwiązanie takie przyjęto z tą myślą, by odciążyć biskupów diecezjalnych od licznych zajęć organizacyjnych, zachowując dla nich pełną odpowiedzialność za realizację Synodu Plenarnego w diecezji. Ta pełna odpowiedzialność wyraża się również tym, że pozostawiono biskupom diecezjalnym pełną swobodę, jakie powołają zespoły synodalne we własnych diecezjach i jakim zespołom przedłożą teksty synodalne do konsultacji. Komisja Główna będzie im służyć tylko sugestiami w tej sprawie.

Trzeba jednakże wziąć pod uwagę, że teksty robocze Synodu są ogólnie dostępne, a także wypowiedanie się na ich temat nie musi się odbywać w zespołach diecezjalnych, lecz może być adresowane wprost do Komisji Główniej, Komisji synodalnych czy Sekretariatu.

12. Komisje synodalne, których głównym zadaniem jest redagowanie dokumentów końcowych, różnią się od tradycyjnych tym, że biorą udział w całym procesie ewangelizacyjnym Synodu oraz różnią się też składem osobowym. Wchodzi do nich biskupi, pełniący rolę przedstawicieli Konferencji Episkopatu, ale nie przewodniczą pracom Komisji. Przewodniczącym ma być duchowny lub świecki, co nie oznacza zmniejszenia roli biskupów, lecz ma ich odciążyć od pracy organizacyjnej.

13. Oprócz sesji plenarnych, podejmujących uchwały, Synod Plenarny będzie organizował sesje informacyjne i konsultacyjne, w miarę potrzeby i możliwości. Sesje te będą się odbywać według specjalnego regulaminu, który zostanie opracowany w przyszłości kiedy zajdzie tego potrzeba.

14. Obecnie Synod posiada już swego przewodniczącego w osobie ks. kard. Józefa Glempa, prymasa Polski i arcybiskupa - metropolity gnieźnieńskiego i warszawskiego. Powołany też został zastępca przewodniczącego w osobie ks. bpa Tadeusza Gociłowskiego z Gdańska. Częściowo została ukonstytuowana Komisja Główna w składzie: ks. bp Henryk Muszyński z Włocławka, ks. bp Zygmunt Kamiński z Płocka, ks. bp Józef Życiński z Tarnowa, ks. bp Damian Zimoń z Katowic, oraz ks. bp pomocniczy z Łodzi Adam Lepa. W skład Komisji Głównej została też powołana m[?] Krystyna Dębowska, franciszkanka, oraz Sekretarz Synodu. Wkrótce zostaną do niej powołani przedstawiciele duchowieństwa i świeckich.

15. Biskupi diecezjalni wyznaczyli już swoich biskupów pomocniczych do zajęcia się sprawą Synodu Plenarnego w diecezjach /zob. ich wykaz w "Piśmie Okólnym" Episkopatu nr 6/92, s. 6/, a ich pierwsze spotkanie z Komisją Główną Synodu, a właściwie z członkami sesji plenarnej Episkopatu Polski miało miejsce w Częstochowie na Jasnej Górze, dnia 22 listopada 1991r.

16. Sesja plenarna Episkopatu Polski zgodziła się też na scalenie pastoralnego programu Drugiej Wielkiej Nowenny z programem pastoralnym Synodu Plenarnego i przyjęła jako temat ogólny tego programu: "Kościół - powszechnym sakramentem zbawienia". Tematyka programu pastoralnego została rozłożona na lata pracy Synodu do 1997 r. i na końcowe lata Wielkiej

Nowenny do 2000 roku. Realizacja programu pastorałnego Synodu i Wielkiej Nowenny nie wyklucza innych sposobów doboru tematyki debat synodalnych w oparciu o opracowane teksty robocze lub inne problemy, które się pojawią i będą wymagać zbadania i rozwiązania.

17. Rozpoczęła się praca Synodu Plenarnego w diecezjach. O postępach tych prac informuje "Pismo Okólne" Episkopatu w otworzonej w nim specjalnej rubryce /począwszy od nr 4/92, s. 6/, zatytułowanej: "Drugi Polski Synod Plenarny" i opatrzonej znakiem synodalnym. Rubryka ta przeznaczona jest do publikowania zarówno wiadomości ze struktur centralnych Synodu, jak też wszelkich informacji nadesłanych w sprawie Synodu z diecezji.

Ks. Wojciech Góralski

PRAWO BOŻE I NORMY KANONICZNE A GODNOŚĆ CZŁOWIEKA
/o zadaniach sędziego kościelnego w przemówieniu pa-
pieża Jana Pawła II do Roty Rzymskiej z 23.I.1992r./

Doroczne spotkanie prałatów-audytorów i pozostałych urzęd-
ników oraz adwokatów Roty Rzymskiej z Ojcem Świętym, inaugurują-
ce kolejny rok sądowy, miało miejsce w sali konsystorskiej
Domu Apostolskiego w dniu 23.I.1992 r. Na początku audiencji
głos zabrał Ernesto Fiore, dziekan Trybunału, promowany ostatnio
przez Jana Pawła II do godności arcybiskupa tytularnego. W
swoim wystąpieniu nawiązał on do roli i zadań Roty Rzymskiej
w zmieniających się warunkach życia wyznawców Kościoła w kończą-